

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
КОМІТЕТ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Українська термінологія і сучасність

КИЇВ 2001

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
КОМІТЕТ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Українська термінологія і сучасність

Збірник наукових праць

ВИПУСК IV

Київ KNEU 2001

ББК 81.2Укр

У 45

У45

Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. IV / Відп. ред. Л. О. Симоненко. — К.: КНЕУ, 2001. — 368 с.
ISBN 966-02-2124-X
ISBN 966-574-277-9

Четверте видання збірника наукових праць «Українська термінологія і сучасність» своєю тематикою і проблематикою засвідчує велике розмаїття навколишнього світу кінця XX ст. — початку III тисячоліття. Статті присвячені як традиційним науковим галузям і термінознавчим напрямкам, так і новітнім сферам людського пізнання (прогностика, інвестиційна політика, комп'ютерні технології тощо). Різновекторність поглядів на впорядкування вже сформованих і розбудову новостворюваних терміносистем, наукова змістовність і всебічна осмисленість — характеристичні риси пропонованої праці.

Збірник прислужиться будь-кому, хто професійно чи принагідно торкається терміна як своєрідного мовного знака, якнайбезпосередніше пов'язаного з реальним життям.

Редколегія намагалася зберегти особливості стилю авторів.

ББК 81.2Укр

Відповідальний редактор

Л. О. Симоненко, канд. філол. наук, провід. наук. співроб.

Рецензенти

Б. М. Ажпок, С. Я. Єрмоленко, доктори філол. наук

Редакційна колегія: В. В. Німчук, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук (голова редакційної колегії), В. Л. Іващенко, кандидат філологічних наук (відповідальний секретар), К. Г. Городенська, доктор філологічних наук, Т. Р. Кияк, доктор філологічних наук, М. П. Кочерган, доктор філологічних наук, В. С. Савчук, доктор економічних наук, О. О. Тараненко, доктор філологічних наук, Я. В. Януш, доктор філологічних наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту української мови НАН України
Протокол № 6 від 19.06.01

Наукове видання

УКРАЇНСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Збірник наукових праць

Випуск IV

Редактори: В. Іващенко, Л. Симоненко

Художник обкладинки Т. Зяблицева

Коректор Л. Халіновська

Верстка О. Бабич

Підписано до друку 11.09.01. Формат 70×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Тип Таймс. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 42,78.
Обл.-вид. арк. 41,49. Наклад 300 прим. Зам. № 01-2221

Видавництво КНЕУ

03680, м. Київ, просп. Перемоги, 54/1

Свідоцтво про реєстрацію № 235 від 07.11.2000

Тел./факс: (044) 458-00-66; 446-64-58

E-mail: publish@kneu.kiev.ua

ISBN 966-02-2124-X
ISBN 966-574-277-9

© Інститут української мови НАН України, 2001
© КНЕУ, 2001, оригінал-макет

ням імпортного товару. В такому випадку, з погляду території та бухгалтерського обліку, це буде внутрішня економічна операція.

Слід зазначити, що будь-яка експортна або імпортна операція передбачає сплату грошових коштів за товар. Грошові кошти, що перераховуються з країни в країну, є об'єктом зовнішньоекономічної операції і відповідно об'єктом бухгалтерського обліку.

Як бачимо, можливі варіанти, коли виникає розбіжність: згідно з Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», вважається операція зовнішньоекономічною, а обліковується за територіальним принципом як внутрішньоекономічну.

Вищерозглянуті операції відбуваються між контрагентами (українським і іноземним), які знаходяться територіально та за місцем реєстрації юридичної особи у різних країнах і належать до різних народів (хоча останнє може бути лише умовним), тоді вони — міжнародні економічні операції.

Тому, на нашу думку, буде більш правильним з позиції господарського обліку вживати у подальшому поняття не «зовнішньоекономічна діяльність», а «міжнародна економічна діяльність»; не «зовнішньоекономічна операція», а «міжнародна економічна операція», і відповідно: **міжнародна фінансово-господарська діяльність** та **міжнародна фінансово-господарська операція**.

Повернемося до чинного законодавства України. Згідно з законодавчим визначенням: «зовнішньоекономічна діяльність — діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами» і т.ін. Існують ще десятки визначень зовнішньоекономічної діяльності та міжнародної економічної діяльності.

На думку автора, можна погодитись лише з терміном **міжнародна економічна діяльність**, який визначає «будь-яку економічну діяльність, що відбувається між резидентами та нерезидентами України на будь-якій території (навіть у нейтральних водах)».

Тетяна Курило
ст. викл. (Миколаїв)

СПЕЦИФІКА ВИЯВУ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ВІДНОШЕНЬ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Лексико-семантичні явища, передусім явища синонімії та антонімії, що спостерігаються в сучасній економічній термінології, у своїх основних виявах принципово не відрізняються від явищ у лексико-семантичній системі української літературної мови. Проте вони мають і деяку специфіку, породжену особливостями формування та функціонування економічної терміносистеми.

Синоніми в економічній термінології — це терміни, що стосуються того самого денотата, але можуть мати відмінності в поняттєвому плані, розрізняються за будовою (прості слова, композити, словосполучення), походженням (питомі українські й іношомовні), ступенем новизни (архаїзми, історизми, неологізми) та особливостями вживання.

За спостереженнями дослідників, для термінології більш характерні абсолютні синоніми (дублети), ніж семантичні. На рівні парадигматики синонімія в економічній термінології виявляється переважно як дублетність [1, 184; 2, 133]. В економічній термінології наявні три основних види синонімів: а) абсолютні: **жират** — **інвентар**, **інвентар** — **жират**; б) ідеографічні: **інвестиція** — **капіталовкладення**, **санкція** — **пеня**, **профіцит** —

прибуток — зиск — вигода; в) семантико-стилістичні: **спекулянт — перекупник — гендир — баринник**.

За семантикою словотворчих елементів виділяють два варіанти найменувань — повний і короткий: **ВВП — валовий внутрішній продукт**, **СЕЗ — спеціальні економічні зони**, **ПДВ — податок на додану вартість**, **СЕС — система електронних платежів**, **ТОВ — товариство з обмеженою відповідальністю**; **держбюджет — державний бюджет**, **держзамовлення — державне замовлення**, **сільгоспбанк — сільськогосподарський банк**, **агробанк — аграрний банк**, **СВІФТ — Міжнародне товариство міжбанківських фінансових телекомунікацій**. Така синонімія є наслідком загальної тенденції до лаконічності, яка спостерігається в термінології.

Цікавим явищем є поява в економічних наукових працях аббревіатур-англіцизмів, які записують здебільшого латинською графікою, а інколи — українською, напр.: *У конкуренції з Міжнародним товариством міжбанківської фінансової телекомунікації (SWIFT) Інтернет займає II місце* [ЕУ, 79]; *Оплата послуг системи СВІФТ* [ФУ, 17]. Це зумовлено тим, що реалії, які позначають ці аббревіатури, виникли в іншій країні й запозичуються разом із назвою.

За етимологічною ознакою синоніми економічної терміносистеми формують шість основних типів:

1) один термін є власне українським, а другий — інтернаціональним або іншомовним: **винагорода — диспач**, **ввіз — імпорт**, **вивіз — експорт**, **перевідступлення — факторинг**, **порука — бюргшафт**, **зниження — гіван**, **зниження — дисконт**, **підойма — ліверидж**;

2) обидва терміни є запозиченнями з різних мов: **акцентант** (лат.) — **тросант** (нім.), **ревальвация** (лат.) — **ревалоризация** (фр.), **жиро** (італ.) — **індосамет** (нім.), **комісіонер** (фр.) — **фактор** (лат.);

3) терміни є автохтонними утвореннями: **набувач — набувальник — придбавач**, **неустойка — безпека**, **зношеність — зношення — зношування — спрацювання**;

4) еквівалентами іншомовних термінів виступають дво-, три-, чотирикомпонентні словосполучення: **рієлтер** (англ.) — **торговець нерухомістю**, **трата** (італ.) — **переказний вексель**, **своп** (англ.) — **торгово-фінансова обмінна операція**, **формажор** (англ.) — **непередбачені обставини**, **іпотека** (гр.) — **позика під нерухомість**;

5) терміни-дублети з епонімами у своєму складі: **гайдаризм — руйнування попередньої економічної системи**, **крива Лаффера — зв'язок між оподаткуванням та надходженням до бюджету**;

6) баластні дублети: процедура **інфлювання** (звуження) і **дефлювання** (розширення) **національної грошової одиниці** [ЕУ, 10].

До абсолютних синонімів належать також економічні терміни, які утворилися внаслідок різних словотвірних процесів: **форфейтинг — форфейтування**, **секвестр — секвестрація — секвестрування**, **зношеність — зношування — зношення**, **заставоотримувач — заставоодержувач**, **лізингоотримувач — лізингоодержувач**, **кредитоздатність — кредитоспроможність**, **нестача — недостача**.

В економічній термінології виділяють і такі синоніми-дублети, які є різними варіантами того самого слова, що з'являються внаслідок чергування голосних і приголосних, наявності чи відсутності приголосних та голосних: **доход — дохід**, **трансфер — трансферт**, **транш — транша**, **брокредж — брокераж**. Це зумовлено перекладом, різним фонетичним освоєнням іншомовних слів. Наявність інваріантів іншомовних термінів свідчить про те, що українська мова власними засобами може оформити те чи інше запозичене слово і пристосувати його до своєї фонетико-морфологічної будови.

Отже, явища синонімії в економічній термінології породжені екстралінгвістичними та інтралінгвістичними чинниками. До перших належить зміна форм господарювання в останнє десятиліття, які зумовлюють виникнення нових понять, що

потребують якнайточніших номінацій. У сучасній українській мові відбувається відбір найбільш вдалих термінів з-поміж синонімічних, переважно запозиченого й питомого українського, з-поміж коротких форм і терміносполучень. Вони засвідчують динамічні процеси, пов'язані з подальшим унормуванням економічної терміносистеми.

В економічній термінології так само широко виявлені антонімічні відношення.

Економічні терміни-антоніми характеризуються своїми логіко-поняттєвими відношеннями, зокрема абсолютною протилежністю і розрізненням за диференційною ознакою, що пов'язується з дефініцією. Економічна термінологічна антонімія ґрунтується у своїх основних рисах і виявах на принципах загальномовної антонімії.

«Структурна функція антонімів, — як зазначає Т. Соколовська, — це функція вираження мовними засобами семантико-поняттєвих відношень кореляції термінів» [3, 173]. В економічній термінологічній системі антоніми утворили своє мікрополе, у межах якого реалізуються відношення протилежності, яке може бути передано як термінами-однословами, так і термінами-словосполученнями.

Антонімічні пари економічної термінології становлять три основних групи: лексичні (різнокореневі), словотвірні (граматичні, спільнокореневі) та антоніми, представлені аналітичними формами.

Лексичні антоніми економічної термінології поділяються на антонімічні пари, утворені на власне українському ґрунті, та інтернаціоналізми, що прийшли в українську мову готовими дериватами. У таких термінів антонімічне значення міститься у власній семантичній структурі, напр.: *надходження — видатки, прибутки — збитки, дохід — витрати, виробництво — споживання, попит — пропозиція, актив — пасив*.

Аналізованій термінології більш властивий другий тип антонімії — словотвірний, який використовує різні словотвірні форманти. Антонімічні пари утворюються внаслідок приєднання:

а) заперечної частки *не-* до стверджувального слова: *ліквіди — неліквіди, виплата — невиплата, рухомість — нерухомість*; б) префіксів з полярним значенням *недо-*, *пере-*: *недовиплата — перевиплата, недовантаження — перевантаження* (виробничих потужностей), *недонагромадження — перенагромадження, недооблік — переоблік*; в) інтернаціональних префіксів *анти-*, *де-*, *дис-*, *контр-*: *інвестиція — антиінвестиція, індустріалізація — деіндустріалізація, доларизація — дедоларизація, кредитування — декредитування, лістинг — делістинг, мінізація — детінізація, колективізація — деколективізація, баланс — дисбаланс, паритет — диспаритет, витрати — контрвитрати, агент — контрагент*; г) двох іншомовних префіксів, зокрема *де-*, *ре-* (*девальвація — ревальвація*), *де-*, *про-* (*дефіцит — профіцит*).

В економічній терміносистемі антонімічні відношення можуть бути представлені також першою частиною складного слова. Її виражають іншомовні компоненти *макро-*, *мікро-*, які вказують на протилежні розміри, обсяги, пор.: *макрокредитування — мікрокредитування, макронідприємство — мікронідприємство, макрофінансування — мікрофінансування, макрооблік — мікрооблік, макромаркетинг — мікромаркетинг, макроекономіка — мікроекономіка*. Дещо рідше першу основу складних слів реалізують питомі українські основи з протилежним значенням, типу *високо-*, *низько-* й под.: *високоврожайність — низьковрожайність, високододатність — низькододатність*.

У названій термінології передавати протиставлення може і друга частина складного слова, що приєднується до тієї самої основи, пор.: *платоспроможність — платонеспроможність, кредитоспроможність — кредитонеспроможність, лізингодавець — лізингоотримувач, заставодавець — заставоотримувач, позикодавець — позикоотримувач*. Друга частина таких термінів утворюється від дієслівних антонімічних пар: *спромогтися — не спромогтися, дати — отримати*.

Складні терміни-антоніми можуть мати у своєму складі й іншомовні компоненти з протилежними значеннями, пор.: *бюджет-брутто і бюджет-нетто, країна-імпортер і країна-експортер, компанія-донор і компанія-реципієнт*.

Наявні випадки вираження антонімічності за допомогою міжнародних терміно-елементів у ролі суфікса, серед яких *-ат, -ант, -бот, -солд*: *жират — жирант, індосат — індосант, трасат — трансант, овербот — оверсолд*.

На рівні парадигматики економічних термінів чітко простежується принцип максимальної відповідності термінів: в антонімічних відношеннях перебувають частіше або автохтонні, або іншомовні терміни. Т. Панько звертає увагу на те, що зрідка полярними відношеннями пов'язані різноструктурні економічні терміни: *безробіття — працевлаштування, монополія — вільна конкуренція* [1, 190].

Деякі терміни-антоніми виражені словосполученнями. За структурою вони можуть бути: а) бінарні (*капіталонадлишкові країни — капіталодефіцитні країни, низькорентабельне підприємство — високорентабельне підприємство, низькодохідна операція — високодохідна операція, позитивне сальдо — негативне сальдо, витрати постійні — витрати змінні*); б) трикомпонентні (*абсолютна додаткова вартість — відносна додаткова вартість*); в) багатокомпонентні (*плановий характер економічного розвитку — стихійний характер економічного розвитку*).

Отже, антонімічні значення економічних термінів, як і загальновживаної лексики, можуть передавати: сама семантична структура терміна, словотворчі засоби й терміносполуки.

Специфікою вияву синонімії в економічній термінології є перевага абсолютних синонімів, а в антонімії — широке використання словотворчих засобів для оформлення протиставних відношень.

Література

1. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство: Підручник. — Львів, 1994.
2. Современные проблемы русской терминологии: Сб. ст. / Отв. ред. В. П. Даниленко. — М., 1986.
3. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць / Відп. ред. Л. О. Симоненко та ін. — К., 1998.

Список умовних скорочень

- ЕУ — Економіка України. — 1999. — № 7.
ФУ — Фінанси України. — 2000. — № 3.

Марина Навальна
аспірантка (Переяслав-Хмельницький)

ДІЄСЛОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ В МОВІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Розвиток науки й техніки, міжнародне співробітництво вчених, митців, технічна й комерційна співпраця та інші стосунки між людьми, інституціями, державами спричинюють проникнення термінолексики майже в усі сфери соціально-економічної діяльності. Термінологія сучасної української літературної мови дуже багата й розгалужена. У її складі виділяється суспільно-політична та соціально-економічна лексика. Вона характеризується деякими особливостями, що зумовлені екстралінгвістичними факторами, і певною мірою вирізняють їх з-поміж наукової й технічної термінології. Їм не властива така стильова закріпленість, замкненість, яку спостерігаємо в інших термінологічних шарах лексики [11, 160].

ЗМІСТ

Симоненко Л.	Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку	3
Кратко М., Кияк Т.	Політичні спекуляції на мовному ґрунті	8
Городенська К.	Синтаксична специфіка української наукової мови	11
Януш Я.	Роль термінології у формуванні мовно-професійної компетентності фахівців економічного профілю	15
Наумовець А.	Імплементация англіцизмів в українській мові	19

Історія, стан та перспективи розвитку української наукової термінології

Андрієвська В.	Сучасні системи психологічної термінології у порівняльному аспекті	21
Арутюнов В.	Деякі проблеми становлення української термінології з прогностики	22
Бабісева Л.	Граматична кваліфікація та семантика термінів	23
Белая А.	Социальная терминология — основа формирования коммуникативной компетенции носителей языка	26
Бойченко Н.	Термінологічний характер стійких дієслівних сполук	28
Борисюк І.	Поняття «робітник» і «робітничий»: визначення та синонімічні зв'язки	31
Василькова Л.	Лексика на позначення правових відносин	34
Гінзбург М., Корніловська І., Левіна С.	Нафтогазова термінологія з погляду походження	37
Грицева О.	Становлення і розвиток термінологічної лексики митної справи	40
Іващенко В.	Політоніми в інформаційно-мовному просторі «політичної картини світу»	43
Іщук Ю., Кобилянський Є.	Терміни на позначення продуктів нафтоперероблення та нафтохімії	48
Кислюк Л.	Нові англійські запозичення і термінологія	51
Кияк Т.	Інтернаціональне та національне в термінотворчому процесі	53
Кінаш Б.	Класифікація утворення та вживання (діє) прикметників науково-технічного змісту	56
Колесникова І.	Деякі аспекти сучасної термінологічної деривації	58
Костенко Л.	Шляхи розвитку термінологічної деривації садівництва	60
Коць Т.	Суфіксальні деривати назв суб'єкта дії (на матеріалі газет 90-х років ХХ століття)	64
Кочан І.	Ще раз про системність у термінології	67
Лепеха Т.	Про деякі проблеми сучасної української наукової термінології	70
Лях І.	Композити в термінології	72

Маркс К.	Емотивне значення та проблема адекватного перекладу термінів	74
Назаренко Н.	Про деякі особливості формування сучасної спортивної термінології	77
Онуфрієнко Г.	Особливості архітекτονіки українських гібридних термінів	79
Пірус Г.	Предикати відношення: українсько-російська термінологічна відповідність	82
Рицар Б.	Про досвід термінологічної праці в Україні	87
Рожанківський Р.	Наголоси прикметників із суфіксом -н- від перехідних дієслів	90
Стадник М., Стадник Н.	Абревіація в термінопросторі засобів масової інформації	93
Стебунова А.	Дублетність та варіантність базових кореневих медичних терміноелементів	96
Тименко Л.	Жанрово-структурні різновиди офіційно-ділового стилю в українській мові (20-ті роки ХХ століття)	98
Тищенко О.	Конотативність у термінології	101
Черненко І.	Лексико-семантичні групи туристської термінологіки в сучасній українській мові	103
Шекера М.	Лексика на позначення музичних інструментів	106
Шулегин У.	Вплив інтернаціональних компонентів на формування дієслівної термінології староукраїнської мови	109
Яремко Я.	До проблеми мовних контактів	111

Термінологія економічної та фінансової сфер

Безугла О.	Зіставний аналіз фінансово-економічних термінів-словосполучень (на матеріалі англomовних перекладних словників)	115
Дорошенко С.	До питання про деякі лексико-семантичні явища у термінології банківської справи	117
Дячук Т.	Загальні риси становлення соціально-економічної термінології	119
Козловець І.	Антонімічні відношення у фінансово-кредитній термінології	123
Кочерга І.	Проблеми визначення поняття «господарський механізм» у контексті сучасної теоретичної системи національної економіки	125
Кузьмінський Ю.	«Зовнішньоекономічна діяльність» чи «міжнародна економічна діяльність»: диференціація понять	128
Курило Т.	Специфіка вияву лексико-семантичних відношень в економічній термінології	130
Навальна М.	Дієслова соціально-економічної сфери в мові засобів масової інформації	133
Пастернак Г.	З історії становлення української економічно-правової термінології	137
Петрик О.	Деякі питання термінології аудиту в Україні	144
Руденко С., Сапожнікова Л.	Деякі аспекти системного аналізу мови вивісок підприємств торгівлі	145
Свірко С.	Основи української облікової термінології та шляхи її формування	149
Федорець С.	Англійські запозичення у предметно-тематичній групі «економіка»	151

Термінологія природничих наук та інформаційних технологій

Бондарчук М.	Побудова терміносистеми авіаційної термінології	157
Вербич С.	Етимологічний аспект тематичної групи лексики на позначення географічних понять (на матеріалі українських говорів Карпатського регіону)	159
Демська-Кульчицька О., Кульчицький Б., Перевозчикова О., Січкаренко В.	Термінологічний супровід стандартизації інформаційних технологій	162
Дмитрук М.	Епонімічні утворення у ветеринарній лексиці української мови	166
Дядюра Г.	Образність у термінології фізики елементарних частинок	167
Коленцова В.	Лексико-граматичні та словотворчі аспекти ветеринарної термінології	171
Халінська Л.	З історії виникнення назв літальних апаратів	174
Корніловська І.	Комп'ютерна технологія створення оригінал-макетів тематичних тлумачних словників із використанням єдиного термінологічного банку даних	176
Костенко А., Костирко В., Кульчицький І., Плеша М.	Проблеми функціонування української мови в комп'ютерних технологіях	180
Кочерга О., Непийвода Н.	Про заповнювання прогалин у термінологічних словотворчих ланцюжках	182
Лазарева О.	Про деякі продуктивні моделі науково-технічних термінів	185
Малевич Л.	Розвиток української термінології водного господарства в 30—80-х роках XX століття	188
Малінська Г.	Становлення української технічної термінології в 20—30-х роках XX століття	191
Місник Н.	Аналітичні терміни у складі термінології клінічної медицини	193
Місяць Н., Білоус А., Білоус В.	Українські анатомічні офтальмологічні терміни	194
Москаленко Л.	Мотиваційна ознака «будова» та способи її реалізації (на матеріалі ботанічної лексики українських степових говірок Миколаївської області)	197
Науменко Л.	Проблеми перекладу бізнесової термінології з англійської на українську мову	200
Петрова О.	Сучасні галузеві терміносистеми: статус і перспективи (на матеріалі термінології епідеміології)	202
Ракшанова Г.	Видові розрізнення віддіслівних іменників у сучасній українській терміносистемі (на матеріалі природничої та технічної лексики)	204
Руднік А., Педько Б., Гінзбург М., Колодяжний В.	Термінологічне забезпечення надійної, безпечної та ефективної роботи газової промисловості України	207
Скопюк Т.	Взаємозв'язок між семантичними та дискурсивними властивостями терміна в структурах наукового тексту	210

Цимбал Н.	З історії формування української хімічної термінології	215
Шарапов О., Козловська Л., Дербенцев В., Семенов Д.	Інтеграція інформаційних і телекомунікаційних технологій з природним діалогом та комунікативними процесами	219
Шубіна Т.	Українська географічна термінологія та її відображення у словниках кінця XIX—початку XX століття	226

Термінологія гуманітарних наук

Авдєєва С.	Основна термінологія морфологічної парадигми	230
Бибик С.	Поняття «розмовна мова» і суміжні з ним терміни лінгвістики	233
Білоус В.	Категорії синергетики в термінології гуманітарних наук	235
Калениченко М.	Терміни категорії модальності у безособових реченнях в українській і чеській мовах	237
Карпова І.	Назви творів дитячого фольклору	240
Катиш Т.	Термінологічна лексика як художньо-образний засіб сучасної української фантастики	242
Козир Є.	Проблеми унормування чужомовних запозичень	245
Коротун О.	Експериментальна семантизація номінативної лексики (в межах лексико-семантичної групи)	247
Куделько З.	Поняття норми в мові	250
Кузнєцова І.	Сучасна українська термінологія гуманітарних наук	252
Куцак Г.	Омонімія дієслівних словотворчих префіксів при омонімічних твірних основах	254
Лаєриненко А.	Энантиосемия: термин и явление	257
Масликова О.	Літературознавча термінологія у філологічних працях М. С. Грушевського	259
Мелащенко Ю.	Предикативні форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> у лінгвістичній термінології	261
Сергєєва Г.	Сучасні тенденції розвитку терміносистеми української правничої мови	265
Сікорська З.	Структурно-граматична характеристика української словотвірної термінології	267
Ставицька Л.	Суржик: термінологічно-поняттєва парадигма	271
Стасинська П.	Перифраз(-а) или парафраз(-а)?	274
Стаховська Н.	Термін як елемент системи мовного вираження спеціальних понять	277
Товстенко В.	Українсько-російський «суржик» як форма просторіччя . . .	280
Цимрикович П.	Зміст і обсяг поняття офіційно-ділового стилю української та словацької мов	283
Czapiga Z.	O problemie terminologii lingwistycznej	286
Шаблій О.	«Термінологічний суржик» як вияв міжмовної інтерференції у спеціальних текстах (на матеріалі німецької, російської та української юридичної термінології)	289
Юсип-Якимович Ю.	Українська термінологія фоностилістики: становлення та функціонування	292
Ярошевич І.	Про полісемію термінолексми <i>слово</i> в українській мові XI—XVII століть	296

Термінологічна лексикографія

Алексеева А.	Особливості укладання тримовного орнітологічного словника (на матеріалі англоканадської орнітологічної термінології)	299
Балог В.	Функціонально-стилістична характеристика термінологічних словосполучень (на матеріалі Словника української мови)	301
Герасименко О.	З досвіду укладання Словника-довідника термінів судової медицини	304
Годована М., Винник В.	Фундатор української геологічної термінології	305
Грицева А., Святчик К.	Семантичні особливості терміна, що впливають на його переклад	308
Котикова О.	Проблеми перекладу психологічних термінів українською мовою з англійської та німецької	310
Кульчицький І.	Програмні засоби підготовки матеріалів до укладання словників	312
Ломоєцева А.	Новітні терміни-англізми в загальномовних словниках	314
Німчук В.	Словник ботанічної номенклатури М. А. Грицака	317
Паламар Л.	До питання створення тлумачного словника з технічної діагностики	320
Пшенична Л., Моргунюк В.	Укладання українських термінологічних словників	322
Романова О.	З досвіду укладання вузькоспеціальних словників	324
Самчук С.	Термін дифузія у лексикографічному відображенні (на матеріалі української, російської та англійської мов)	326
Терещенко С.	Синонімія в термінології (лексикографічний аспект)	328
Томіна Ю., Чернов В.	З досвіду укладання багатомовного словника з народної медицини (фітотерапія)	330
Шевченко Л.	Системний аналіз богословської термінології та її відображення в Орфографічному словнику української мови	334

Термінологія в навчальному процесі

Величко Г.	З досвіду укладання термінологічних словників та використання їх у навчальному процесі	337
Дубічинський В.	Концепція мовної підготовки інженера	339
Кіршо С.	Подолання труднощів на шляху опанування термінології спеціальності	341
Лісовий А.	Знання фахової термінології — необхідна умова високого наукового рівня лекції	343
Михайлюк Г., Чернов В.	Терминология естественных наук в содержательной структуре учебной дисциплины «Фармакогнозия»	344
Огар Е.	Термінознавчі дисципліни у навчальному процесі	347
Чезганов С.	Місце і роль термінологічної лексики при вивченні української мови як іноземної в економічному університеті	349
Шаловал О.	Термінологічні аспекти у викладанні математики	351
Шляхова В.	Зв'язок між терміном і поняттям у шкільному курсі фонетики	354
Шуневич Б.	Використання деяких основних українських та англійських термінів з дистанційного навчання	356